

A TENGERPART

NAPILAP.

V. évfolyam.

FIUME, csütörtök, 1908. október 8.

208. szám.

Szerkesztőség és kiadóhivatal (telefonszám 22)
Vicolo dell' Ospedale, Wurzer ház I. emelet.
Nyomda telefonszáma (sürgős esetekben) 920.

Előfizetési ár:
Égész évre . . . 24 kor. Negyedévre . . . 6 kor.
Félévre . . . 12 kor. Egy óra . . . 2 kor.
Egyes szám ára 6 fillér.

HIRDETÉSEKET
kiadóhivatal mérsékelt áron számít.
Hivatalos hirdetések 6 hasábos petit sorja 40 fillér.

Bosznia bekebelezése.

Négy királyi kézirat.

„A Tengerpart” kitünő értesülései alapján már tegnapelőtti számában, még a fővárosi lapokat is megelőzve, megírta Bosznia bekebelezésének módozatait, melyek szerint a berlini szerződés megsértése és Ausztria-Magyarország közjogi helyzetének megbolygatása nélkül, az annexió helyett a szuverenitást fogják kimondani és tegnapi számunkban már a mai napra jeleztük a döntés bekövetkezését. Ugy a magyar hivatalos lap, mint az osztrák félhivatalos „Wiener Zeitung” tényleg közli ma az alanti négy királyi kéziratot, természetesen oly eltéréssel, hogy az osztrák félhivatalosban az első kézirat nem Wekerlehez, hanem Beck báró osztrák miniszterelnökhöz van címelve. A négy kézirat, melynek teljes szövege közlésével szintén megelőzzük az összes helyi lapokat, (amennyiben egy helyi lapnak ma délelben megj. számában az Aerenthalhoz és Buriánhoz címzett kéziratok nem felelnek meg az eredetinek és a Wekerlehez címzett királyi kézirat nincs közöve), így szól:

Kézirat Wekerlehez.

Kedves Doktor Wekerle!

Elhatároztam, hogy szuverén jogaimat Bosznia-Hercegovinára is kiterjesztem s hogy a házámra nézve érvényben álló örökösödési rendet ezekben az országokban is hatályba léptetem, valamint hogy ezeknek egyidejűleg alkotmányos intézményeket engedélyezek. Midőn Önnel egyúttal azon kéziratok másolatát is közlöm, amelyeket ezen alkalommal házám és a külügyek miniszteréhez, valamint közös pénzügyminiszteremhez intéztem, felhívom Önt, hogy az e tekintetben szükséges törvényjavaslatnak az országgyűlés elé való terjesztése végett a megfelelő lépéseket tegye.

Kelt Budapesten, 1908. okt. 5-én.

Wekerle s. k. FERENCZ JÓZSEF s. k.

Kézirat a külügyminiszterhez.

Kedves báró Aehrenthal!

Ami rendithetetlen meggyőződéstől áthatva, hogy ama nemzeti, kulturális és politikai célok, amelyek érdekében az osztrák-magyar monarchia Bosznia-Hercegovina megszállását és közigazgatását magára vállalta ugyszintén az eddigi közigazgatásnak súlyos áldozatokkal elért eredményei csakis a szükségleteknek megfelelő alkotmányos berendezésekkel biztosíthatók állandóan, amelyek foganatosításához azonban elkerülhetetlen alapfeltétel e két tartomány jogi helyzetének világos és minden kétséget kizáró szabályozása, kiterjesztem felségjogaimat Bosznia-Hercegovinára is és érvénybe helyezem e tartományokra nézve is uralkodóházam örökösödési rendjét. Ezen elkerülhetetlen intézkedés megtételének békességes szándékait igazolandó, egyidejűleg elrendelem a novibazári szandzsák csapatainak elvonulását.

Kelt Budapesten, 1908. okt. 5-én.

Aehrenthal s. k. FERENCZ JÓZSEF s. k.

Kézirat Burián báróhoz.

Kedves báró Burián!

Elhatároztam, hogy souverain jogaimat, valamint a házámra nézve érvényben álló trónörökösödési rendjét Boszniát és Hercegovinát illetően is hatályba léptetem. Egyúttal kézbesítek önnek egy ezen országok lakosságához intézett fejedelmi szöveget és meghagyom önnek, hogy kihirdetése ügyében tegye meg a szükséges intézkedéseket. Megdönthetetlen célként lebeg szemem előtt és szilárd akaratom, hogy Bosznia és Hercegovina lakosainak teljes mértékben adassanak meg és biztosítsanak polgári jogaik.

A személyes- és vallásszabadságon, a tulajdonnak, a becsületnek, a szokásoknak és erkölcsöknek védelmében, a magánlak sértetlenségének, és a sajtószabadságnak oltalmán kívül, melynek mindannyiát a már fennálló törvények hatékonyan biztosítják, a törvények oltalmára veszem a költözködés jogát és a levéltitok védelmét, melyeket a törvényes gyakorlat már ezidőszert is szoros figyelemben részesít. Továbbá az illetékes bíróság általi jogszolgáltatás, a kérvényezési, egyesülési és gyülekezési jogok is oltalomban részesítendők. Áthatva ama meggyőződéstől, hogy a lakosság műveltségi állapota, a törvényesen elismert és még elismerendő polgári jogok hathatós biztosításának szüksége sürgősen megköveteli az alkotmányos berendezkedést: ezennel elrendelem, hogy a lakosság abbéli szükségletének kielégítésére, mely szerint az országos ügyek intézésében megfelelő mérvben részt vegyen, országos képviselőt létesítessék, oly módon, hogy a felekezeti viszonyok, valamint a lakosság átöröklött társadalmi tagozata kellő figyelemben részesüljenek.

Ez a megalkotandó képviselőtestület az érdekképviselői alapszámára fektetendő és a két országban fennálló nemzeti, felekezeti és politikai állapotoknak legyen lehetőleg hű képe. Ennélfogva részük lesz a képviselőtestületben a méltóságuknál fogva hivatottaknak; a műveltségüknek és vagyonuknál fogva kiváló elemeknek; a városi és falusi községek képviselőinek, különleges kuriák szerint és pedig olyképen, hogy a választók minden kuriában hitelezetük szerint szavazzanak, megóvatván ekként a felekezet közti jó egyetértést s hogy minden felekezet számaránya szerint megfelelő számban legyen képviselve.

A bosnyák-hercegovinai tartománygyűlés hatásköre, az egyidejűleg életbe léptetendő járási képviselőtestület hatáskörének épségben tartásával csak a Bosznia és Hercegovina külön közigazgatása és igazságszolgáltatása hatáskörébe tartozó törvényhozást és ellenőrzést ölelendő fel.

E két újonnan szerzett ország lakossága iránt a jogállapotuk és belső ügyek megfelelő rendjének biztosítására irányzott komoly törekvésnek bizonyosságát akarván nyújtani, ezenfelül felhívom önt, hogy az ezen alapelvek értelmében kidolgozandó előterjesztéseit sürgősen terjessze előm, hogy az új alkotmány mielőbb életbe léphessen.

Kelt Budapesten, 1908. évi október hó 5-én.

Burián s. k. FERENCZ JÓZSEF, s. k.

Szózat Bosznia és Hercegovina népéhez.

Mi I. Ferenc József ausztriai császár Csehország királya stb. és Magyarország apostoli királya, Bosznia és Hercegovina lakosságához!

Midőn egy emberöltővel ezelőtt csapataink átlépték országaitok határait, biztosítást nyertetek az iránt, hogy nem ellenségként, de

barátokul jönnek, azzal az előkélt akarattal, hogy véget vessenek ama bajoknak, melyekben hazátok sok esztendőn át oly nehezen sanyıldótt.

Ez a komoly pillanatban adott szó becsülettel beváltott. Kormányunk folyton arra törekedett, hogy az országot higgadt törvényszerűséggel, ernyedetlen tevékenységgel jobb jövő elé vezesse. Nagy örömmel mondhatjuk, hogy a fölturt talaj barázdáiba elvetett mag gazdagon fizetett.

Magatoknak is jótétként kell éreznetek, hogy az erőszak és elnyomatás helyébe a rend és biztosság lépett, folytonos fejlődésnek indult az anyagi élet, a nagyobb műveltség nemesítő hatása érvényesülőben van s hogy a rendezett közigazgatás védőszárnyai alatt kiki nyugodtan élvezheti munkája gyümölcsét. Mindannyiunknak komoly kötelessége, hogy ebben az irányban fáradhatatlanul haladjunk előre.

Szem előtt tartván e célt, elérkezettnek látjuk azt az időt, hogy e két ország lakosai politikai érettsége iránt való bizalmunknak újabb bizonyítékát adjuk. Boszniát és Hercegovinát a politikai élet magasabb fokára akarjuk emelni, minél fogva elhatároztuk, hogy a két országnak olyatén alkotmányos berendezkedést engedélyezünk, mely számot vetvén a viszonyokkal és az általános érdekekkel ezenképen kívánságaik és szükségleteik képviselőinek törvényes alapja legyen.

Hozzászólhatók ezentul Hazátok ügyeinek intézéséhez, melynek elkülönített igazgatása úgy mint eddig megmarad.

Eme tartományi alkotmány létesítésének elengedhetetlen előfeltétele azonban, hogy a két ország jogállása világos és kétséget kizáró módon megállapíttassék.

Ezen okból, valamint tekintettel azonos kötelezettségekre, melyek dicső elődeinket a magyar trónon ezen országokhoz fűzték: szuverén jogainkat kiterjesztjük Boszniára és Hercegovinára nézve és azt akarjuk, hogy az érvényben álló trónörökösödési rendje ezen országokra is alkalmazassék.

Ezen országok lakosai imigy részesei lesznek minden jognak, amit az eleddig fennállott kapcsolatnak állandó megszilárdítása nyújthat. Az új rend biztosítéka lesz annak, hogy hazátokban a kulturának és jólétnek biztos a helye.

Bosnyákok és hercegovinaiak!

Ama nagy gondok közepette, melyek trónunkra nehezédnek, ezentul is kiváló helyet fog elfoglalni anyagi és szellemi jóléteket gondozása. Élvezni fogjátok a törvény előtti egyenlőség nagy jogát, részetek lesz az országos ügyek törvényhozásában és igazgatásában, az összes vallásfelekezetek egyenlő oltalomban részesülnek, teljes mértékben megóvatik nyelveitek s nemzeti sajátosságaitok. Az egyéni szabadság és a közjog lesz kormányunknak vezérlő csillaga e két országban s ti méltóak lesztek a belétek helyezett bizalomra, ragaszkodástokat és hűségteket tanusítván irántunk és házunk iránt.

Éltet minket a remény, hogy a minden állami haladás legbecesebb záloga a fejedelm és a nép közt való összhang vezetend mindenha közös utainkban.

FERENCZ JÓZSEF, s. k.

A kivándorlás titkaiból.

— A félmillió provizió-pör. —

A bécsi kereskedelmi törvényszéken, amint azt már jelentettük, szombaton kezdtek tárgyalni dr. Wohl Lajos pörét a Norddeutscher Lloyd brémai hajóstársaság ellen. Wohl e hajóstársaság szolgálatában állott és különösen a magyar kivándorlási ügy terén nagy szolgálatokat tett a német hajóstársaságnak, olyan szolgálatokat, melyekért — szerinte — 500.000 korona közvetítői honoráriumot érdemel meg.

E félmillió honorárium iránt indította pörét Wohl a Norddeutscher Lloyd ellen és bár a pör tárgyalását bizonytalan időre elhalasztották és a szombati napon bizonyítási eljárásra nem került a sor, csupán a felperes és alperes képviselői beszéltek, a beszédek során mégis olyan érdekes leplezések estek, melyek bennünket, miután a közelmúlt politikai korszakokra vonatkoznak, különösképpen érdekelhetnek.

A proviziós pör tárgyalásának elején Wohl Lajos képviselője: dr. Frischauer Emil, Bécs egyik legnevesebb jogásza mondott nagy beszédet. Behatóan ismertette a régi és a mai kivándorlási viszonyokat Magyarországon, az új kivándorlási törvényt, a Cunard nagy kedvezményei, amelyek folytán a Norddeutscher Lloyd csaknem minden magyar utasát elvesztette.

Ismertette a drákói rendszabályokat, melyekkel Tisza István, majd Kristóffy a kivándorlást Fiume felé irányították és amikor a helyzet szinte kilátástalan lett: akkor lépett akcióba Wohl Lajos. Az ő közvetítésével sikerült egyezményt létesíteni a Nordd. Lloyd és az Adria között, ami a kivándorlási kérdésben teljesen új fordulatot hozott, úgy hogy Andrassy belügyminiszter az idegen hajóstársaságok ellen irányuló szigorú rendeleteket sorra felfüggesztette.

Elmondta Wohl képviselője, hogy Wohl Lajosnak kitűnő összeköttetései vannak Szögyény-Marich László berlini nagykövettel, bizalmas embere a nagykövetségnek és az ő útján már 1904-ben nagy szolgálatot tett a Nordd. Lloydnak. Akkor Hegedüs képviselő az „Adria” érdekében interpellálta Tiszát a Nordd. Lloyd ellen és a Lloyd igazgatóinak felkérésére Wohl közbenjárta a nagykövetnél, hogy táviratilag kérje Tiszát, hogy az interpellációra adandó válasza ne legyen nagyon ellenséges hangú. Az igazgatók ezért 30.000 márka honoráriumot ajánlottak Wohlnek, de ő ezt visszautasította.

Wohl informálta a Nordd. Lloydot a magyar kivándorlási viszonyokról és ő adta a tanácsot, hogy az Adriával meg kell egyezni. Tanácsát akkor nem fogadták meg, a Lloyd lenyomta az utiköltséget és ez a kámpány 35 millió márkájába került.

Tisza bukása után lépett ismét akcióba Wohl Lajos, Brémában a felügyelő-bizottság előtt kifejtette programját és szerződteék őt közvetítőül. Régebbi szolgálataiért 8000 márkát fizettek neki és megegyeztek, hogy ezentul 16.000 márka évi fix fizetést és napidijakat fog kapni. Eredetileg budapesti vezérképviselőnek akarták kinevezni, ami 120.000 korona évi jövedelmet jelentett volna számára, de ezt a tervet elejtették.

Dr. Frischauer aztán jellemezte Wohl további munkásságát, levelekkel és táviratokkal is bizonyítva. Informálta a kormányt, érintkezésbe lépett Lányi Leóval, báró Lévy kivándorlási biztossal és Polonyi Gézával. Wiegand, a Nord. Lloyd vezérigazgatója és Lányi között tanácskozás készített elő és közreműködött az Adriával való egyezmény végrehajtásában, ami 1905-ben, augusztus végén következett be.

Közben írást kapott Wohl, hogy a sikerhez mérten fizetésén és költségein kívül külön honoráriumot is fog kapni és ekkor mondta neki Pilis, a Lloyd egyik igazgatója: „Önök gentlemanekkel, becsületes előkelő emberekkel van dolga!”

Egy nagy tervet is megakadályozott Wohl a Lloyd érdekében. Lányi Leó egy millió provizió ellenében vállalkozott arra, hogy megszerzi a koncessziót egy új hajóstársaságnak, a mely azután 350.000 font sterlingért magához váltotta volna a Cunard-Line koncesszióját és megvásárolta volna hajóparkját.

Az észak-német társaságok 25 millió koronát szereztek volna részvénytőkélül és tíz milliót kölcsönöztek volna hajóépítésre. Wohl azonban kifejtette, hogy az akkori magyar kormány sem nyújt semmiféle garanciát és a Cunard ilyenét megvásárlása drága is, fölösleges is.

Ez a tanács — úgy mond dr. Frischauer — egymagában 26 millió korona megtakarítását jelentette a Norddeutscher Lloyd számára. Es már ezért az egyért is nagyobb provizióra tarthatna igényt Wohl, mint amennyit kér. Wohl, két évi közvetítői szolgálatért mindössze 33.000 márka fizetést kapott és 15.000 márkát költségei és napidija fejében. Amikor az elért sikerek után Wiegand igazgatóhoz fordult: elutasították.

A felperes képviselőjének több óráig tartó beszéde után dr. Benedikt Eduárd emelt szót a Norddeutscher Lloyd képviselőiben.

Szerinte Wohl irt egy csomó levelet, küldött néhány táviratot, utazott és ezért kapott 48 ezer márkát, amivel meg lehet elégedve. Olyan szolgálatokat, melyekért külön honorárium és különösen félmilliónyi honorárium járna, nem teljesített. A felperes ama provizió levélre alapít mindent, amely siker esetén külön honoráriumot helyez kilátásba. De ebből az írásból világosan kitűnik, hogy külön honoráriumról csak akkor lehet szó, ha a Norddeutscher Lloyd egy koncessziót akarna elnyerni és e törekvésében Wohl támogatná. De hát a Lloyd ilyen irányban Wohl szolgálatait nem vette igénybe.

Tagadhatatlan, hogy 1903-ban a német hajóstársaságok számára a helyzet Magyarországon szinte tarthatatlantá vált. Nem akarja kritizálni a magyar kormányt, de abban az időben törvénytelen állapotok urakodtak. Akkor ajánlotta Pilis igazgató, hogy Wohl közreműködését biztosítsa a hajóstársaság. Wiegand igazgató azonban már akkor sem volt a legjobb véleményűvel róla, mert azt mondta, hogy ez a Wohl egy nagy fecsegő és fontoskodó.

Benedikt tagadja, hogy Wiegandot Szögyény Marichnál Wohl protegálta. A nagykövet egy hivatalnok útján kérte magához az igazgatót. Amikor a nagykövet megkérdezte az igazgatót, vajjon ismeri-e dr. Wohlt, azt felelte:

— „Igen ismerem őt, azt hiszem agilis ember.”

Igy nem beszélnek egy barátról. Wiegand sohasem kérte, hogy a nagykövet táviratozzon Tiszának és igyekezzék őt befolyásolni. Arra sohasem gondoltak, hogy Wohlnek 120 ezer koronával dotált állást adjanak — ilyen állás nincs is a Lloydnál — és egyszerűen neveléses azt hinni, hogy olyas valamit, amit a német kormány nem tud elintézni, Wohl Lajos képes elintézni.

Hogy Andrassy hatályon kívül helyezte a szigorú kivándorlási rendeleteket: az nem Wohl érdeme és hogy a magyar kormány elismerte, hogy mi a jog és igazság, azért Wohl ur nem kérhet fél millió proviziót.

Az egyetlen dolog, amire Wiegand igazgatót Wohl a tárgyalások folyamán figyelmeztette az volt, hogy az „Adria” nagy szerepet játszik és egyesülni kell vele. De ezt szakkörökben mindenki amúgy is tudta.

A végleges megegyezésnél 1904-ben Wohl nem működött közre, csak akkor volt szerepe, amikor a szerződés némely pontját megsértették és ezt kellett elintéznie.

Tiszával a tárgyalásokat maga Wiegand vezérigazgató folytatta. Azért se igen érdemelt félmillió proviziót, hogy egynéhány pörben képviselővé megnyerte Polonyi Gézá. Polonyi 30.000 korona honoráriumot kért és a társaságnak mérhetetlen károkat okozott. Arról meg csak nem lehet beszélni, — végezte Benedikt, — hogy a német kormánynak, a Norddeutscher Lloyd igazgatójának, az Adria elnökének és a magyar kormánynak munkálatait Wohl Lajos kapjon proviziót?

Dr. Frischauer válasza után, melynek során Szögyény-Marichnak egy Wohlhoz intézett szívélyes hangú levelét is felolvasta, az elnök elnapolta a tárgyalást a bizonyítékok előterjesztésére vonatkozóan a bíróság határozatát írásban fogja közölni a felekkel.

UJDONSÁGOK.

— Október hatodikának emlékezete.

A tegnap este a Deák-szálló nagytermében lefolyt ünnep a délelőtti isteni tisztelethez hasonlóan emelkedett hangulatban folyt le. A terem zsufolásig megtelt a fiemei magyarság színe-javával, csak a kormányzóság meg a városi hatóságok tündököltek ismét távollétükkel. A szózat elnéklése után Stenczl János szavalta el a Nagy György országgyűlési képviselő által irt „Október 6.” című megemlékezést s azután Nagy György dr. maga lépett fel a pódiumra, hogy lángoló szavakkal emlékezzék meg az aradi vértanúk dicső haláláról. Beszédében a többek között ezt mondotta:

Ha volt, ki bizott még háromszáz éves csalódás után is abban, hogy a kamarilla csontkamrájából megszűnik fujni a szolgaság sorvasztó szele, úgy e bizalmának az aradi bitófák siri fejtáji kellett, hogy legyenek. Ha volt, ki kételkedni mert ezer esztendő után is, hogy a magyar nemzet szabadságra, függetlenségre született, úgy kételkedése az Aradon megdőrdült fegyverek tüzeiben el kellett, hogy égen. Mert ha igaz az, hogy aki felszét emitt egyszer a szabadság fájának kidöntésére, abban többé bizni nem lehet, hogy a nemzeti érzések gondozó kertésze lesz, úgy még igazabb, hogy annak a nemzetnek, mely oly fenéges áldozatot tud bemutatni a szabadságszeretet oltárán, mint a magyar a nemzet 1849. október 6-ikán, annak a nemzetnek szebb jövőjében, eljövendő függetlenségében kételkedni nem szabad.

Beszédét e szavakkal fejezte be: És ha diadalmas csaták után a letiport gyilkosok irgalomért könyörögnek minket századokon át káromló ajakkal, ha kgyelemre nyújtják ellenünk oly sokszor lázadó kezüket, jusson eszünkbe 1849. október 6-ika, az aradi Golgota, a megbosszulatlan hóhérvölgy és puska-golyó s kiáltuk oda a kegyelemért könyörögőknek a tőlük tanult ítéletet:

Istennél a kegyelem!

A tetszésnyilvánításoktól többször megszakított beszéd után szünni nem akaró taps között kellett a kiváló szónoklatu képviselőnek ismételtelen a közönség előtt megjelennie.

Urbanek Sándornak néhány gyönyörűen elénekelte magyar dala következett ezután, melyekhez Bató László tanár szolgáltatta a zongorakíséretet. A széphangu dilettáns énekesnő leikes tapsot és egy remek virágcsokrot kapott jutalmul szép énekeért.

Barca Jenő zenekarának néhány érzéssel eljátszott karuc dala után Nádpataki Nándor szavalta Petőfi Sándornak „A rab” című költeményét. Ugy ezzel a költeménnyel mint később zongorakíséret el előadott melodramájával frenetikus hatást ért el, melyet teljesen meg is érdemelt mélyen átgondolt előadásával. A mint ott a pódiumon előttünk állt, külsejével is nagyon hasonlított magához Petőfihez. Nádpataki két műsorszámára között Kiss József polgári iskolai tanár mondott egy nagy figyelem között hallgatott hatásos beszédet október hatodikáról. Az egész közönség által állva elénekelte Hymnus valamint a Rákóczi induló fejezte be a lelekemelő szép estét, melynek rendezéséért teljes elismerés illeti meg a Fiumei Magyar Kör buzgó vezetőségét s első sorban cinöket, Gál Jánost. A belépés alkalmával a kör céljaira juttatott önkéntes adományokból 480 korona gyűlt össze.

— A tengerészeti budget. Az 1909. évi tengerészeti költségvetés a rendes keretek közt marad. Emelkedését csak az élelmi cikkek, a szén drágulása s a munkásberek emelkedése teszik szükségessé. A tengerészeti budgetnél az 1908. október—december hónapjaira a tisztai fizetés emelése számára póthitelt kér a parancsnokság, mely az 1909. évre már a költségvetésbe beállította a fölemelt fizetést. Egyebekben folytatták a már megszavazott hajók építését s 1909-ben a „Radetzky” nevű csatahajót bocsájtják vízre. A jövő évi tengerészeti költségvetés emelkedése körülbelül öt millió koronára rug.

— A Comunale színház őszi opera idénye. Sforza színházbérlő most küldte szét az e hó 25-én megnyitott őszi idényre vonatkozó bérleti felhívást. Színre kerül Bellininek „Norma” és Verdinek a „Troubadur” című operája. Mint szoprán primadonna Micucci Anelli Linda és mint tenor Colazza Luigi lovag szerepel. Az eddigi bérlők helyeiket Ozioni Ká-

roly illatszerkereskedésében e hó 18-ig tartatják fenn.

A városi képviselőtestület ülése. A városi képviselőtestület és az állandó bizottság pénteken foilyó hó 9-én Vio Ferenc dr. polgármester elnöklésével ülést tart. Az ülés napirendjét holnap számunkban közöljük.

Politizáló horvát tanárok. Eszéki távirat jelenti: Poics és Popovics gimnáziumi tanárokat politikai üzemek miatt fölfüggesztették és ellenük fegyelmi vizsgálatot indítottak.

A kikötőből. Október 7. Érkezett: „Kolozsvár” magyargőzös Rouenből üresen; „Albina” amerikai yacht Sebenicoból üresen; indult: „Salzburg” osztrák gőzös Alexandriába 210 tonna cukorral és száz tonna vegyes áruval; „S. Celeste” olasz vitorlás Messinába üresen; „Albina” amerikai yacht Pólába.

Ráestek a zsákok. A vasúti állomás fűtőházával szemben levő 44. számú raktárban tegnap délután 3 óra tájban Horváth János munkásra munka közben husz gabonával telt zsák esett úgy, hogy teljesen maga alá temette. A szerencsétlen embert munkástársai húzták ki a zsákok alól s az első segélyt is ők nyújtották, de miután állapota súlyos volt, a mentők szállították be a kórházba, ahol megállapították, hogy komplikált belső sérüléseket szenvedett.

Szusák új polgármestere. Tegnap este Ruzsics György uonnan megválasztott szusáki polgármester beiktatása alkalmából zenekar járta végig a község utcáit s víg dalokat játszott. Sok házat fellobogóztak.

Politikai párbaj Horvátországban. A Vinkovcén megtartott népgyűlésnek, melyet dr. Frank hívott össze, tegnapelőtt lovagias ügy volt a következménye. A népgyűlés alkalmával ugyanis szóváltás keletkezett Kolmár serfőzdei igazgató és Ogrizovics képviselő között. Az affért kardpárbajjal intézték el, mely Kolmár könnyebb megsebesülésével végződött.

Kettős szülés. Tegnap délután 3 óra tájban egy asszony a Via Casernán levő Depeder fűszerkereskedésébe jött, hogy valamit vásároljon. A más állapotban levő asszonyt hirtelen rosszullet fogta el és kis idő múlva egy leánygyermeket szült az útleben. Az asszonyt azután beszállították a kórházba, ahol egy negyedóra múlva egy második leánygyermeknek is adott életet.

Távirat ◀▶ Telefon.

Bosznia új közigazgatása.

BÉCS, okt. 7. Bosznia annektálásával a közös pénzügyminiszter megszűnik Bosznia-Hercegovina kormányzója lenni s helyette e két tartomány élére egy bánt neveznek ki olyan közigazgatási szervezettel, amilyennel a mai Horvát-Szlavonország bír, azzal a különbséggel, hogy a szerajevói tartománygyűlés sem a magyar képviselőházba sem a bécsi reichsrathba nem küld képviselőket, hanem egy dele ació kebeléből választott külön bizottság ellenőrzi majd Bosznia-Hercegovina ügyeit.

Az annexis kihirdetése Boszniában.

SZERAJEVO, okt. 7. Itt a vidék valamennyi városában ma kihirdették az annexiót. A katonaság diszben kivonult és a házakat mindenütt zászlókkal díszítették fel. A rend és a nyugalom mintaszerű.

Konstantinápoly lázban.

KONSTANTINÁPOLY, okt. 6. Magyarország-Ausztria ellen itt óriási az eikeseredés. Tegnap az összes nagykövetek tanácskozása gyűlt a portánál, Pallavicini gróf magyar-osztrák nagykövet kivételével. A lakosság a háborút követeli.

Belgrádban tüntetnek.

BELGRAD, okt. 7. Itt tegnap óta utcai tüntetések és zavargások vannak. A város összes üzletei zárva vannak. A forgalom teljesen szünetel.

A hangulat Bulgáriában.

SZÓFIA, okt. 7. Ugy itt, mint a vidéken teljes a nyugalom. Az eleinte táplált aggodalom, hogy háború fog kitörni, most már csökkent. Eddig egyetlen egy hadtestet sem mozgósítottak.

Tél az őszben.

LIPPA, okt. 7. Itt és az egész környéken tegnap óta erősen havazik.

A Boszniáról szóló törvényjavaslat szövege.

BUDAPEST okt. 7. A magyar és az osztrák képviselőház elé Bosznia ügyében terjesztendő egy. nló tartalmú törvényjavaslat a következő rövid tartalommal fog birni.

A képviselőház hozzájárul ahhoz, hogy a felsége uralkodói jog it Bosznia-Hercegovinára is kiterjessze s hogy e két tartományra nézve is érvénybe lépjen a trónöröklés rendjét szabályozó pragmatika szankció.

Égyébként érvényben maradnak e két tartomány közigazgatására nézve az erre vonatkozó 1889-iki törvény intézkedései.

Anglia összpontosítja a földközi tengeri hajórajt.

LONDON okt. 7. A legmegbízhatóbb forrásból eredő értesülés szerint az angol haditengerészeti admirális parancsot küldött a földközi tengeri hajórajtnak, hogy Maltánál egyesüljön és ott vája be a további parancsokat. Ma este összpontosítva lesz Maltában 6 csatahajó, 4 páncélos hajó, 3 páncél-cirkálóhajó, 13 torpedovadász és a kellő számú torpedónaszádok.

Ferdinánd király magyar távirata.

BUDAPEST, okt. 7. Ferdinand bolgár király Timovoból a következő magyar szövegű táviratot küldte Strausz Adolfnak a keleti akadémia tudós tanárának:

„Szives üdvözetét megkaptam és melegen köszönöm. Murányi gróf.”

Bogdanovics beiktatása.

KARLOCA, okt. 7. Günther igazságügyminiszter, ki tegnap Karlócára érkezett, a kongresszus mai ülésén kihirdette, hogy a király Bogdanovics Lucian karlócai érsek megválasztását megerősítette és őt patriarkává kinevezte. Günther ezután üdvözölte a kongresszust és örömet fejezte ki azon, hogy sikerült Bogdanovics megválasztásával a szerb patriarka kérdését szerencsésen megoldani és egyben bejelentette, hogy Bogdanovics patriarka ünnepies beiktatása holnap megy végbe, melyhez a kongresszus tagjait meghívja.

Agostaiak egyetemes gyűlése.

BUDAPEST, okt. 7. Az ágostai evangélikus egyház ma tartotta itt meg egyetemes gyűlését. Prónay Dezső báró megnyitó beszédeben kijelentette, hogy a „Ne temere” pápai bullára nézve egy a véleménye Tisza István véleményével. Sajnálatul konstataulta, hogy az utóbbi időben a felekezeti ellentét kiélesedtek, de azért nem haragra, hanem türelemre inti az egyház tagjait.

Magyar Vendéglő

FIUME, Riva Szapary

(az Ungaro-Croata irodája mellett.)

Kizárólag magyar konyha. Magyar borok. Kőbányai polgári sör.

Havi előfizetők felvétetnek.

Vendégszobák tengeri kilátással.

A hölgyközönség figyelmébe!

Értesitem Fiume és környékének úri hölgyközönségét, hogy bécsi bevásárlásomról hazaérkeztem s a legújabb modellekkel és formákkal rendelkezem. Izléses átalakítások is olcsón teljesíttetnek.

WEISS FANNY

FIUME, Via Andrássy 13 II. emelet.

Végeladás.

A felszámolás alatt levő Fiumei Butorgyár Részv. Társ. (Via Macello 6) mindennemű szalon-irodai s kávéházi széket s egyéb butorberendezéseket mélyen leszállított áron ad el.

Fontos ujtás!!

Számos család régi óhaja teljesül és a nagyérdemű fogyasztó közönség kényelmét szolgálja

Carlo Frisch

szállító cég
(Via Alessandrina, Jelcich ház)
új vállalata, mely a világhírű

Kőbányai Polgári Serfőző r. t.

palacksöreit mindenkinek lakásába költségmentesen szállítja.

Arusítja:

a világos márciusi sört,
a kőbányai barátsört és a serfőzdeinek különleges, a leghibesebb orvos tanároktól ajánlott gyártmányát a

„Szent István” védjegyű Dupla maláta sört.

Rendelések, 12 palackot meghaladó mennyiségben, a nap bármely szakában, gyorsan és gondosan teljesíttetnek.

Dijmentes házhoz szállítás!

Kicsinybeni eladás a Via Allessandrina-i raktárhelyiségben.

Naponta frissen töltött palacksörök.

Fontos ujtás!

Elsőrendű fehérnemű uri és női divatkülönlegességek

igen mérsékelt árak mellett kizárólag csak

VUJA M. cégnél Fiume Via Adamich.

Tessék erről, próbavásárlással meggyőződni!

A Via Risorta 8. számú házban egy nagy sütökemence bérbé adatik.

VARIETÉ INTERNAZIONALE

Esténként kiváló művészierők fellépte

Via Alessandrina 3. Kezdeté 9 órakor.

Irodatiszti állást keres

fiumei fiatal ember magyar, német, olasz, horvát nyelvismerettel, 7 évi irodai gyakorlattal, ki az összes irodai teendőiben ugszintén külső munkákban is teljes jártassággal bír.

Szives megkeresések „November 1” címen a kiadóhivatalba kéretnek.

Nemzetközi Panoráma

Fiume, Deák Corso 38.

(a Deák-szálloda mellett.)

Elsőrangú látványosság:

Eredeti színezett művészi

fényképfelvételek.

Érdekes és tanulságos. A tanulóifjuság részére fontos és kellemes szórakozás.

E héten a

Magas Tátra, Dobsinainai jégbarlang.

Nyitva reggel 10-től este 10 óráig.

VELENCE

Hôtel Royal Danieli. Elsőrangú ház a Riva Schiavonin. Teljesen újjaalakitva, új fürdő- és toilette-helyiségekkel s remek csarnokkal. Vasuti jegyelárusító és podgyászszállító iroda a házban.

Grand Hôtel. A Canal Grande legszebb részében, nagy terrasszal, 250 szobával, 30 teremmel, toilette- s fürdő-helyiségekkel. A régi veneciai paloták pazar fényével egyesíti a legmodernebb kényelmet. Kitünő francia konyha.

Hôtel Regina (Rome et Suisse). Gyönyörű fekvéssel, terrasszal, téli kerttel, olvasó és dohányzó termekkel, a melyek mind a Canal Grandera tekintenek. — Felhuzó. — Villanyvilágítás s gőzfűtés minden szobán. Teljesen újjaalakitva. — Mérsékelt árak. —

Viktoria szálló. Központi fekvéssel, 2 percre a Szt. Márk tétől. 200 szoba. — Olvasó s dohányzó termek. — Felhuzó. — Gőzfűtés s villanyvilágítás. — Elsőrendű étterem. — Igen mérsékelt árak. — Omnibus az állomásnál.

Beaurivage szálló és penzió. A Riva Schiavoni a Doge palota mellett. Teljesen újjonnan felszerelve és hosszú tartózkodásokra minden kényelemmel ellátva. — Mérsékelt árak. —

Porto-Ré

(Kraljevica)

LIBURNIA SZÁLLÓ

tengeri fürdő remek hullámveréssel.

Gőzösen 40 percre Fiumétől.

Pormentes levegő. Gyönyörű fekvés.

Teljes ellátás mérsékelt áron.

KITÜNŐ KONYHA!

FÜRDŐK ÉS ORVOS A HÁZBAN!

Hirdessen „A TENGERPART” napilapban!

„A Tengerpart” ötödik éve áll fenn és oly elterjedésnek örvend, a milyent eddig Fiumében egyetlen egy magyar lap sem tudott felmutatni.

➔ „A TENGERPART” minden hirdetése eredménynyel jár. ➔

Kiadóhivatal: Vicolo dell' Ospedale, Wurzer ház.

Telefon 229. sz.

Ugyanott vétetnek fel előfizetések is bármely naptól kezdve.

Telefon 229. sz.

„A Tengerpart” független és szókimondó irányával szerezte meg népszerűségét és olvasottságát.

A DREHER ANTAL-féle egyesült sörgyárak részvénytársaságának.

(gyár Budapest-Kőbánya) FIUMEI FŐRAKTÁRA.

Iroda: Ürményi-tér 6. — Telefon szám 22. Jégyvár: Canale-utca, Steinmann-ház.

GYÓGYHATÁSÚ

DUPLA MALÁTA SÖR

Orvosok által ajánlott gyógyító hatású sör. A sör hetenként 25 majolika palackot tartalmazó eredeti ládákból érkezik frissen a gyárból. — Ezen kitünő sörön kívül állandóan raktáron van kiviteli és márciusi sör, 1/4, 1/2 és 1 hl-es hordókban és 50 fél literes palackot tartalmazó eredeti ládákból.

Vendéglősök rendelésre barna dupla maláta sört is kapnak. — Bárhova házhoz is történik szállítás.

DETAIL ELÁRUSÍTÁS: minden jobb fűszer- és csemege-üzletben.

Mindenkor friss csapolás:

Főképviselet: Rupnik Emil, Ürményi-tér 6.

Prodam és Társa Fiume

◀ Mérnöki iroda és iparvállalatok berendezése ▶

Via Adamich I. sz.

Via Adamich I. sz.

Villanyos világítási, villá nrhító, telefon és villanyos-csengő berendezések. Villanyos motorok és szellőztetők. — Villamos központok berendezése.

Nagy raktár világító testekben és felszerelési anyagokban.

Különlegesség: „Wolfram” villanykörték 70% árammegtakarítással.

TIROLESE VENDÉGLŐ

Fiume, Corso az Adamich térrel szemben.

Kitünő ételek és italok a nap minden szakában. Remek halak

Az idegenek találkozó helye.

Pálma-Hajviz

a legjobb szer korpa és hajhullás ellen.

Kapható CSIZMÁS DEMETER

fiumei első magyar fodrásznál

Via Adamich 2. sz. (az Europa szálló közelében).

és minden drogériában és fodrászüzletben.

Első fiumei magyar kárpitos és diszitó

Fiume, via Serpentina 20.

Vállal a legegyszerűbbtől a legmodernebb berendezésig minden nemű kárpitos, diszitó és angol bormunkát jutányos árban.

Szives pártfogást kér Garami József.

a budapesti Steinschneider udv. szállító cég volt munkavezetője.

Hotel Meublé Jolanda

VELENCE,

Riva degli Schiavoni

a hozzátartozó Bavaria étteremmel. A vaporettok megállóhelye. Gyönyörű kiállítás. Tiszta kényelmes szobák. Olcsó árak. Családok számára külön megállapodások.

Tulajdonos
Inganni E.

Venier Penzió és Vendéglő

Velenice Szt. Márktér.

Szobák 2 lirától feljebb villanyvilágítással. Étterem kilátással a Szt Márktérre.

— Kitünő konyha minden órában. —

Procuratie vecchie 105. s.
(a Quadri ká. mellett)Tulajdonos
Marco Venier.

NEW-YORK

áruház

FIUME, Via Andrassy I. sz.

az általánosan elismert legolcsóbb bevásárlási forrás férfi és női divatcikkek és rövidáruban.

SAVOY RESTAURANT

Ponte Goldoni — VELENCE — San Marco.

Az előkelő idegenek találkozó helye.

Luncheon és dîner fix áron és étlap szerint.

Tulajdonos: Leopold Alfréd.

Grande kávéház

Fiume, Piazza Andrasay (a Corso végén.)

Elsőrendű kávéház.

Europa kávéház

— Fiume, Adamich-tér és Corso sarkán — Magyar lapok! — Modern kényelem!

A fiumei közönség és az idegenek figyelmébe!

A legelső rendű uri és női

divat-különlegességek

Fiumében kizárólag

Alpron Attilio

cézgnél a Corsón kaphatók.